

Stockholm den 19 augusti 2024

R-2024/0948

Till Finansdepartementet

Fi2024/00826

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 22 april 2024 beretts tillfälle att yttrande sig över betänkandet Ett effektivt straffrättsligt skydd för statliga stöd till företag (SOU 2024:24).

Sammanfattning

Advokatsamfundet har i huvudsak ingen erinran mot förslaget i betänkandet.

Det är av stor vikt att åtgärder vidtas för att motverka överutnyttjande och felaktiga utbetalningar från staten och från välfärdssystemet i stort. Brottsliga angrepp mot det statliga stödsystemet skadar statens finanser och urholkar allmänhetens förtroende för systemet.

Advokatsamfundet anser att det är viktigt att stärka skyddet för det statliga stödsystemet för att motverka, förebygga och förhindra att företag används som brottsverktyg. Ett stärkt skydd motverkar och bidrar till att lagföra brott riktade mot dessa system.

Advokatsamfundet är därför positiv till en utökad straffrättslig reglering och att den bör framgå av en ny lag.

Advokatsamfundet anser att en utökad underrättelse såsom den föreslås i betänkandet ger goda förutsättningar för att brottsliga angrepp i högre grad motverkas. För att

bedöma om en sådant förslag är förenligt med dataskyddsförordningen krävs dock att en ordentlig kartläggning görs av vilka slags personuppgifter som avses att behandlas.

Synpunkter

Vikten av tydlighet

Det har i flertalet tidigare utredningar betonats att det ska vara lätt att göra rätt. Advokatsamfundet vill betona vikten av ett tydligt och lättförståeligt ansökningsförfarande som underlättar processen för sökanden. Det måste finnas en tydlighet både vad avser vilken information som ska lämnas och det statliga stödets användningsområde.

Ett tydligt ansökningsförfarande medför att risken minskar för att den sökande gör oavsiktliga fel som leder till felaktiga utbetalningar eller en felaktig användning av ett statligt stöd.

Grov oaktsamhet

Det kan och bör ställas förhållandevis höga krav på en företrädare för en näringsidkare som ansöker om ett statligt stöd. Det kan dock vara en stor skillnad mellan olika typer av näringsidkare och den kunskap som näringsidkaren besitter i kontakt med myndigheter.

En ensam näringsidkare med små resurser har inte samma förutsättningar i jämförelse med en näringsidkare med omfattande resurser. Det kan därför finnas en risk för att vad som kan anses vara grovt oaktsamt blir för långtgående och att även oaktsamma och oavsiktliga fel straffas. Det är angeläget att begreppet grovt oaktsamt endast träffar det tydligt klandervärda agerandet.

I betänkandet föreslås möjlighet till självrättelse och att mindre allvarliga fall ska anses straffria. Dessa regleringar är något som verkar i motverkande riktning och kan i sig anses som skyddsmekanismer för näringsidkare med små resurser.

Vid en avvägning anser Advokatsamfundet att den regleringen som föreslås i betänkandet avseende att straffbelägga även grovt oaktsamma fall bör införas i lagen.

Underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar av statliga företagsstöd

Det anges i betänkandet att felaktiga statliga utbetalningar är ett stort samhällsproblem som undergräver förtroendet för systemet samt att felaktiga statliga utbetalningar innebär ökade kostnader för staten. För att motverka dessa felaktigheter krävs effektiva åtgärder som möjliggör upptäckt av felaktiga utbetalningar. Därför föreslås en ny lag som skapar förutsättningar för att underrättelser ska integreras som en naturlig del av de utbetalande aktörernas löpande verksamhet.

För att möjliggöra upptäckt av felaktiga utbetalningar krävs en viss inskränkning i den personliga integriteten. Det är av yttersta vikt att en sådan inskränkning är proportionerlig och att en noggrann avvägning görs i förhållande till syftet.

Betänkandet redovisar de överväganden som gjorts angående proportionalitet, men Advokatsamfundet saknar en ordentlig redogörelse för vilka slags personuppgifter som avses att behandlas. Utan denna kartläggning är det svårt att bedöma om den föreslagna inskränkningen är proportionerlig i förhållande till det eftersträlvade syftet. Detta bör beaktas i den fortsatta beredningen.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Mia Edwall Insulander